

Český svaz včelařů
z.s.

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020

Kontrola realizace šlechtitelského programu plemene včely medonosné kraňské

Český svaz včelařů, z. s.

Křemencova 177/8, 115 24, Praha 1, IČ: 00 443 239

Uznané chovatelské sdružení včely medonosné kraňské

*Rozhodnutím MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY,
č. j. 120109/01 - 7010, ze dne 11. 5. 2001*

Kontrola realizace šlechtitelského programu

Dle zákona č. 154/2000 sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci
hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů
(plemenářský zákon)

Výroční zpráva za rok 2020

Obsah:

1. Výchozí předpoklady

1.2. Organizace šlechtitelské práce v chovu včel v ČR

1.3. Směr šlechtění

1.4. Stavby včelstev v kontrole užitečnosti

2. Chovný cíl a standard plemene

2.1. Hlavní směry chovného cíle

2.2. Základní parametry chovného cíle

3. Realizace šlechtitelského programu

3.1. Účastníci programu

3.2. Vyhodnocení sledovaných vlastností za rok 2020

4. **Přehled počtu odchovaných matek ve šlechtitelských chovech za rok 2020**

5. **Příloha: Tabulky 1-6**

1. Výchozí předpoklady

1.1. Tendence evropského chovu včel

Evropští chovatelé obvykle chovají materiál s dlouhou tradicí, ale též materiál dovážený. Je to často motivováno očekáváním lepších vlastností, které se ale na dcerách dalších generací měřitelně neprojevují. U žádného plemene nebo linie nebyla dosud prokázána lepší tolerance k nemocem než u včely medonosné kraňské. V důsledku hybridizace naopak dochází lokálně ke zhoršení některých vlastností včelstev a ke ztrátě vyrovnanosti. Například materiál s výrazným podílem včely italské má problém s přezimováním v našich středoevropských podmínkách. Citelným problémem je mimo jiné zvýšená bodavost hybridů. Řada národních chovatelských sdružení zpřísňuje podmínky ochrany svých plemen, jakožto cenných genetických zdrojů a hledá legislativní podporu. Ke konzultační spolupráci jsme byli vyzváni chovateli zemí V4, kde se vážně připravuje ochrana karpatského genofondu.

1.2. Organizace šlechtitelské práce v chovu včel v ČR

Chovatelské sdružení včely medonosné kraňské i v letošním hodnoceném roce pracovalo v souladu s chovatelským řádem (dále CHR) a příručkou plemenářské práce (dále PPP). Chovatelská komise v letošním roce zapracovala změny chovatelského řádu, které byly 23. 3. 2019 přijaty RV ČSV. Chovatelská komise také připravila 5. vydání Příručky plemenářské práce (PPP). Upravený chovatelský řád i aktualizované vydání PPP jsou dostupné na webových stránkách www.vcelarstvi.cz

1.3. Směr šlechtění

Včela medonosná kraňská se v podmínkách ČR plně osvědčila pro své vlastnosti. Její rychlý jarní rozvoj umožňuje využití silných časných snůšek, které v našich klimatických a přírodních podmínkách představují převážnou část snůškových zdrojů. Plemeno je i nadále šlechtěno na kombinaci požadovaných užitkových vlastností s výrazným zaměřením na mírnost a odolnost proti nemocem.

1.4. Stavy včelstev v kontrole užitkovosti

Do centrální evidence kontroly užitkovosti bylo v roce 2020 zapojeno 30 vyšších šlechtitelských chovů s 1560 včelstvy a u dalších 1068 včelstev z 16 rozmnožovacích chovů je kontrola užitkovosti prováděna bez centrální evidence.

2. Chovný cíl a standard plemene

2.1. Hlavní směry chovného cíle

Zdravá, mírná a nerojivá včelstva s dobrou produkcí medu.

2.2. Základní parametry chovného cíle

Základními sledovanými parametry včelstev zapojených ve šlechtitelském programu jsou: medný výnos, mírnost, sezení, rojivost, rozvoj, hygienické testy. Shoda s plemenným standardem se posuzuje morfometrickou analýzou validovanou testy DNA. Podrobnosti stanovuje PPP. Aktuální výsledky morfometrických rozborů jsou přístupné na stránkách laboratoře, která morfometrickou analýzu zpracovává www.pvpekarov.cz/sgg/m6_1.htm.

3. Realizace šlechtitelského programu

3.1. Účastníci programu

Šlechtitelského programu se účastní chovy zařazené na seznam vyšších šlechtitelských a rozmnožovacích chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské. Seznamy chovů pro chovatelskou sezónu 2020 jsou uvedeny v příloze této zprávy (tabulka 5 a 6) a zveřejněny na stránkách ČSV, z.s. www.vcelarstvi.cz.

3.2. Vyhodnocení sledovaných vlastností za rok 2020

Včelstva zapojená v rámci šlechtitelského programu do kontroly užitkovosti byla hodnocena záznamem na předepsaném formuláři (*Přehled výkonů včelstev*). Získané hodnoty byly zpracovány a následně byly sumarizovány tyto vlastnosti: mírnost, sezení, rojivost, rozvoj. Podrobnosti pro správné posuzování a hodnocení vlastností včelstev jsou pro chovatele matek blíže popsány v PPP.

Přehled výkonů včelstev nebyl jedním chovatelem dodán, tato skutečnost je uvedena v tabulce 1 a jeho včelstva nebyla započítána do celkového počtu hodnocených včelstev. Chovatel, který přehled nepředal, chová z důvodu umístění jeho stanoviště v morovém pásmu pouze do vlastního chovu.

Souhrn za hodnocené chovy:

Sledované vlastnosti	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
Hodnocení vlastností za rok 2018 a 1633 včelstev	1,2	1,2	1,1	1,4
Minimální požadavek dle šlechtitelského programu	1,5	2	2	1,8

Sledované vlastnosti	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj
Hodnocení vlastností za rok 2020 a 1560 včelstev	1,2	1,2	1,1	1,3
Minimální požadavek dle šlechtitelského programu	1,5	2	2	1,8

Podrobnosti hodnocení jednotlivých chovů jsou uvedeny v Příloze – tabulka 1

Dlouhodobá tendence v těchto sledovaných vlastnostech je setrvalý stav.

Závěr: Ve všech sledovaných vlastnostech je průměrná úroveň chovů lepší, než jsou minimální požadavky dané šlechtitelským programem. Včelstva nevyhovující jsou v jednotlivých chovech evidována a nevyhovující matky jsou vyměněny za matky perspektivnějšího původu.

4. Přehled počtu odchovaných matek ve šlechtitelských chovech za rok 2020

ODCHOVANÉ MATKY 2020	
Počet odchovaných matek rozmnožovacích chovů	10927
Počet odchovaných matek vyšších šlechtitelských chovů	19562
Celkem počet odchovaných matek za rok 2020	30489

Zdroje dat: evidence zaslaná chovateli na sekretariát PRV ČSV.

Zpracováno z podkladů dodaných k 31. 12. 2020

Ing Petra Mikšovská, vedoucí odborného a provozního oddělení ČSV, z.s.

Ing. Dalibor Titěra, zootechnik Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské

Tabulka 1

Vyhodnocení sledovaných vlastností včelstev v kontrole užítkovosti za rok 2020

poř.č.	chovatel	číslo	počet včelstev 2020	mírnost	sezení	rojivost	rozvoj	
1	Cimala	139973	108	1	1	1,2	1	
2	Doležal	226294	40	1,1	1,1	1,5	1,4	
3	Halásek	155622	60	2	1	1	1,2	
4	Horký	103505	72	1	1	1	1,1	
5	Janšta	155408	42	1,3	1,2	1,1	1,4	
6	Kurtin s.r.o.	130438	53	1	1	1	1,2	
7	Kytner	106005	chovatel neposkytl přehled					
8	Mandát	151242	40	1	1,2	1,2	1	
9	Marada	106094	70	1,2	1,2	1	1	
10	Melichar	134548	40	1	1	1	1,1	
11	Olžbutová	183146	40	1,2	1,1	1	1,6	
12	Sedláček	158329	44	1,6	1,6	1,3	1,5	
13	Sláma	146675	56	1	1	1	1,2	
14	SOUV Nasavrky	137694	40	1,1	1,3	1,1	1,1	
15	Šefčík	102854	62	1,3	1,3	1,1	1,2	
16	Ševčík	104354	40	1,4	1,3	1	1	
17	Texl	126131	43	1,1	1,4	1,4	1,6	
18	Toman	157886	40	1,2	1,1	1,1	1,1	
19	Úškrt	105087	40	1,2	1,2	1,3	1,2	
20	Větrovský	107178	43	1,1	1,1	1	1,1	
21	Vozdecká	178720	70	1,5	1,6	1	1,3	
22	VÚVč Dol Máslovice	132898	90	1,2	1,5	1,4	2	
23	VÚVč Kývalka	132898	87	1	1,1	1,3	1,6	
24	VÚVč Liběchov	132898	71	1,4	1,3	1,2	1,2	
25	VÚVč Pekařov	132898	60	1	1,5	1		
26	VÚVč Přerov	132898	76	1,8	1,1	1,2	1,3	
27	VÚVč Skřivánek	132898	50	1,3	1,2	1,1	1,4	
28	VÚVč Zubří	132898	chovatel neposkytl přehled					
29	Vydra	156526	40	1	1	1	1	
30	Zemánek	140002	43	1	1	1	1,1	

Tabulka 2

Počet odchovaných matek Vyšších šlechtitelských chovů v roce 2020		
poř.č.	Jméno	Počet odchovaných matek
1	VÚVč Dol Máslovice	2986
2	Sedláček Jaroslav	1994
3	Vozdecká Miroslava	1585
4	Cimala Pavel, Ing.	1184
5	Úškrt Antonín	1021
6	VÚVč Liběchov	1101
7	VÚVč Skřivánek	1067
8	Kurtin s.r.o.	1059
9	VÚVč Přerov-Žeravice	821
10	VÚVč Kývalka	692
11	SOUV - VVC, o.p.s. Nasavrky	680
12	Doležal Josef	521
13	Toman Ladislav	480
14	Větrovský Pavel	480
15	Janšta Josef	457
16	Melichar Jiří	422
17	Šefčík Jozef	385
18	Marada Vít	366
19	Halásek Jaroslav	339
20	Sláma Pavel	306
21	Zemánek Vlastimil	298
22	Olžbutová Jaroslava	275
23	Vydra Petr	241
24	Mandát Antonín	234
25	Texl František, Ing.	142
26	Ševčík Miloslav	124
27	Horký Zdeněk	119
28	VÚVč Pekařov	119
29	VÚVč Zubří	64
30	Kytner Stanislav	0
CELKEM		19562

Tabulka 3

Počet odchovaných matek rozmnožovacích chovů v roce 2020		
poř.č.	Jméno	Počet odchovaných matek
1	Strnad Jiří	2619
2	Šanderová Michaela	1252
3	Novotný Josef	1129
4	Chramosta Lubomír	1115
5	Křížková Hana	1087
6	Divín Václav, Ing.	600
7	Gabriel Josef	535
8	Skuhrovec Luboš	434
9	Štefek Jan	435
10	Kadlec Jiří	428
11	Doubek Michal, Ing.	392
12	Mašek Miloslav	282
13	Břenda Zdeněk	251
14	Mráz Jindřich	245
15	Golský Tomáš	123
16	Kopeček Jaroslav	0
CELKEM		10927

Tabulka 4

Vývoj počtu chovů a odchovaných matek

rok	ROZMNOŽOVACÍ CHOVY		VYŠŠÍ ŠLECHTITELSKÉ CHOVY		VŠECHNY ŠLECHTITELSKÉ CHOVY CELKEM	
	Počet chovů	Počet odchovaných matek	Počet chovů	Počet odchovaných matek	Celkem chovů	Celkem odchováno matek
2010			91			41 464
2011	63	16 745	69	27 058	132	43 803
2012	78	20 225	50	20 145	128	40 370
2013	73	16 222	48	20 190	121	36 412
2014	40	19 486	48	25 593	88	45 079
2015	28	20 626	48	24 297	76	44 923
2016	20	10 266	47	23 177	67	33 443
2017	16	7 189	41	17 962	57	25 151
2018	17	9 830	32	19 600	49	29 430
2019	18	10 269	30	19 816	48	30 085
2020	16	10 492	30	19 562	46	30489

Tabulka 5

Seznam rozmnožovacích chovů Uzanáého chovatelského sdružení včely medonosné kraňské pro chovatelskou sezonu 2020 (1. 4. 2020 – 31.3. 2021)					
poř.č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon
1	Břenda Zdeněk	Nad Obchvatem 525	391 56	Tábor	730 120 170
2	Divín Václav	Petrov nad Desnou 131 A	788 16	Petrov nad Desnou	777 364 986
3	Doubek Michal	Nehvizdská 411	250 89	Lázně Toušeň	776 673 692
4	Gabriel Josef	Kyjovská 80	687 09	Boršice	724 168 941
5	Golský Tomáš Ing.	Hamerníkova 16	386 01	Jihlava	777 025 248
6	Chramosta Lubomír	Náměstí 68	378 53	Strmilov	728 879 345
7	Kadlec Jiří	Jana Štursy 44	370 10	České Budějovice	777 571 825
8	Kopeček Jaroslav	Pržno 283	739 11	Frýdlant nad Ostravicí	604 402 063
9	Křížková Hana	Trnkova 6	779 00	Olomouc	777 594 863
10	Mašek Miroslav	Pražákova 30	619 00	Brno	723 459 453
11	Mráz Jindřich	Chodov 221	345 33	Trhanov	731 287 606
12	Novotný Josef	Křepice 21	691 65	Křepice u Hustopečí	776 378 492
13	Skuhrovec Luboš	Petrovice 133	471 25	Jablonné v Podještědí	606 407 129
14	Strnad Jiří	Jižní 220	251 62	Mukařov	603 173 881, 321 677 710
15	Šanderová Michaela	Žampach 36	564 01	Žamberk	736 721 656
16	Štefek Jan	Lidická 1236	25228	Černošice	720 289 666

Tabulka 6

Seznam vyšších šlechtitelských chovů Uzaného chovatelského sdružení včely medonosné kraňské platný pro chovatelskou sezonu 2020 (1.4.2020 - 31.3.2021)					
Poř.č.	Jméno	Ulice	PSČ	Obec	Telefon
1	Cimala Pavel, Ing.	Pusté Žibřidovice 52	788 23	Jindřichov	583 232 222, 777 232 893
2	Doležal Josef	Hroznatín 30	675 05	Rudíkov	775 404 352
3	Halásek Jaroslav	Blížkov 51	594 42	Měřín	723 651 977, 566 544 003
4	Horký Zdeněk	Dolní Řasnice 55	464 01	Frýdlant v Čechách	728 954 748
5	Janšta Josef	Březka 9	595 01	Velká Bíteš	566 532 868, 724 149 495
6	Kurtin s.r.o.	Račice 41	675 55	Hrotovice	737 363 489
7	Kytner Stanislav	Nedvědice 19	592 62	Nedvědice	605 811 256
8	Mandát Antonín	Velký Újezd 8	675 32	Třebelovice	728 224 050
9	Marada Vít	Hlavní 22	696 12	Hovorany	518 375 243, 731 586 646
10	Melichar Jiří	Občanská 354	468 02	Rychnov u Jabl.n. N.	606 821 215
11	Olžbutová Jaroslava	Lučkovice 51	397 01	Písek	774 242 536
12	Sedláček Jaroslav	Příchovice 80	334 01	Přeštice	377 980 126, 720 148 540
13	Sláma Pavel	Sepekov 416	395 51	Sepekov	737 232 904

14	SOUV - VVC, o.p.s. Nasavrky	Slatiňanská 135	538 25	Nasavrky	469 677 128
15	Šefčík Jozef	Šemnice, část Dubina 51	362 72	Šemnice	353 941 114, 602 835 780
16	Ševčík Miloslav	Bukovinka 119	679 05	Křtiny	516 439 444
17	Texl František, Ing.	Junácké údolí 388	671 03	Vranov nad Dyjí	607 880 856
18	Toman Ladislav	Nádražní 804	340 22	Nýrsko	376 571 839, 607 650 569
19	Úškrt Antonín	Chodov 171	345 33	Trhanov	723 044 335
20	Větrovský Pavel	Ohař 21	398 04	Čimelice	777 180 118, 736 282 421
21	Vozdecká Miroslava	Vrchlického 1093	664 34	Kuřim	720 422 444
22	VÚVč Dol	Máslovice-Dol 14	252 66	Libčice nad Vltavou	605 039 508
23	VÚVč Kývalka	Rosice u Brna	665 01	Rosice u Brna	546 412 735, 739 594 736
24	VÚVč Liběchov	Pod Kostelíčkem 86	277 21	Liběchov	734 858 243
25	VÚVč Pekařov	Pekařov	788 23	Jindřichov	739 594 728
26	VÚVč Přerov-Žeravice	Na Návsi 113/29	750 02	Přerov-Žeravice	581 211 362, 739 594 734
27	VÚVč Skřivánek	Skřivánek 2	582 53	Štoky	739 594 733
28	VÚVč Zubří	Machulky 909	756 54	Zubří	732 796 459
29	Vydra Petr	Kounicova 69	602 00	Brno	736 745 006
30	Zemánek Vlastimil	Cep 51	379 01	Třeboň	606 368 886